

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії ХДАК

Василь ШЕЙКО

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

для здобуття ступеня магістра

на основі здобутого ступеня вищої освіти або освітньо-кваліфікаційного рівня

(спеціальність 025 «Музичне мистецтво»,

освітня програма «Академічний спів»)

Розглянуто і затверджено
на засіданні Ради факультету
музичного мистецтва
Протокол № 9
від 22 березня 2021 р.

Харків – 2021

Для вступників обов'язковим є фоніатричний огляд, що підтверджує здоровий стан голосового апарату.

Фахове вступне випробування проводиться з метою виявлення знань та фахових компетентностей вступників, які бажають продовжити навчання в ХДАК для здобуття ступеня магістра з метою удосконалення професійної майстерності у подальшій творчо-виконавській, педагогічній та науковій діяльності в галузі музичного мистецтва, а також роботи в професійних концертних та музично-театральних закладах.

Для здобуття освіти за ступенем «магістра» приймаються випускники ЗВО III-IV рівнів акредитації з кваліфікацією «бакалавр музичного мистецтва» та ін. Вступники повинні мати необхідний рівень професійної майстерності, володіти знаннями, уміннями та навичками з основних спеціальних дисциплін («Академічний спів», «Вокальна методика», «Методика викладання спеціальних дисциплін», «Постановка голосу», «Історія вокального мистецтва», «Історія світової музики», «Історія української музики», «Сучасна музика», «Музична естетика», «Музична психологія» тощо); виявляти обізнаність у галузі теорії та історії музичного, зокрема д мистецтва, оперувати професійною термінологією.

Під час випробування вступник повинен виявити:

Знання:

- основ теорії та історії музики, гармонії;
- основ вокальної методики;
- специфіки виконання різножанрових вокальних творів;
- основних історичних етапів формування вокальної музики;
- існуючих вокально-виконавських традицій,
- жанрово-стильових, виконавських та методико-педагогічних особливостей національних та зарубіжних вокальних шкіл;
- основного репертуару для свого типу голосу.
- принципів, методів, форм та засобів роботи над вокальним твором.
- принципів створення та реалізації виконавської інтерпретації у професійній діяльності вокального виконавця;
- найважливіших напрямків розробки актуальних проблем вокальної методики в сучасній науковій літературі;
- основних закономірностей й сучасних досягнень з теорії, історії та методології вокального мистецтва;
- методики викладання курсу «Вокальне мистецтво» в учбових закладах;
- технології виконання вокальних творів;
- державної мови (для іноземних громадян).

Уміння:

- розкрити ідейно-художню сутність та стилістичні особливості вокальних творів;
- вдумливо та виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;

- володіти основами професійного вокального дихання;
- орієнтуватися в питаннях історії вокального виконавства та творчості видатних співаків;
- розробляти виконавський план твору і визначати конкретні засоби для його практичного втілення;
- виявляти вокально-виконавські труднощі та шляхи їх подолання;
- робити загальний та музично-теоретичний аналіз вокального твору;
- обґрунтувати власну інтерпретацію виконуваних творів під час випробування;
- вільно визначати на слух, будувати та співати від звуку інтервали, акорди та гами.
- орієнтуватися в художньо-стильових закономірностях та основних композиційних принципах вокального твору;
- аналізувати вокальний твір будь-якої епохи, музичного стилю та напрямку, виявляти його структурно-композиційні та драматургічні особливості.
- орієнтуватися в літературі з теорії, методики та практики викладання курсу «Вокальне мистецтво» та «Методика викладання спеціальних дисциплін»;
- працювати над подальшим вдосконаленням виконавської майстерності;
- оволодіти умінням інтонаційно-стильового аналізу сучасних вокальних творів різних стилів і жанрів та використати цей аналіз в виконавській інтерпретації;
- обґрунтувати вокально-виконавську трактовку, характеристику засобів виразності (темпоритму, динаміки, фразування, характеру звуковедення, штрихів, акцентів, фермат, цезури, паузи, rubato, тембрових особливостей, агогіки, визначенню часткових та загальних динамічних змістовних кульмінацій);
- інтерпретувати художні образи у виконавській і педагогічній діяльності;
- взаємодіяти з аудиторією для донесення художньої концепції вокального твору, вільно і впевнено репрезентувати власну виконавську інтерпретацію.

Наявність навичок:

- вільного володіння вокальною технікою та виконавськими засобами виразності;
- слухового, метро-ритмічного й емоційного самоконтролю під час концертного виступу;
- вокально-виконавської майстерності та здатність до її вдосконалення через застосування відповідних практичних і репетиційних методик;
- читання нотного тексту.

Фахове вступне випробування складається дві складові:

«**Виконавська майстерність**» (виконання вокальної програми з академічного співу);

«**Перевірка знань з теорії та історії музики**» (усне опитування, співбесіда).

Вимоги до сольної програми

Перевірка виконавської майстерності передбачає виконання вступником програми з академічного співу на пам'ять, яка за ступенем складності відповідає здобутому освітньому рівню бакалавра музичного мистецтва. Абітурієнт повинен виконати програму з трьох різних за стилем, жанром, характером та формою вокальних творів.

Вокальна програма творчого конкурсу:

1. Арія (на вибір – старовинна, контатно-ораторіальна, класична, оперна)
2. Арія українського композитора
3. Романс або пісня

Під час фахового випробування вступник має продемонструвати:

- високий рівень вокально-технічної майстерності, професійне володіння вокальним диханням та засобами виконавської виразності;
- художньо-переконливу інтерпретацію вокальних творів, що відповідає жанрово-стильовим ознакам;
- артистизм, високий художньо-емоційний рівень виконання творів.

Теоретична перевірка знань у галузі теоретичного музикознавства, історії світової та української музичної культури, методики викладання вокальних дисциплін, володіння фортепіано, питання обраної теми наукової роботи – план-проспект магістерської роботи до 0.5 дрк. арк. погоджений з науковим керівником. Під час усного опитування абітурієнт повинен продемонструвати:

- ґрунтовні знання у галузі теоретичного та історичного музикознавства;
- практичні знання специфіки музично-виконавської діяльності, вміння розкрити логіку та побудову композиційно-драматургічного змісту вокального твору;
- знання найважливіших етапів історико-культурної динаміки світового та українського музичного мистецтва;
- знання творчого доробку видатних вітчизняних та європейських композиторів, які репрезентують етапи розвитку світового музичного мистецтва;
- вміння орієнтуватися у музикознавчій та музично-критичній літературі з актуальних проблем сучасного мистецтвознавства.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання.

Структура оцінки

за проходження комплексного фахового вступного випробування

«Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першої сесії випробування	Кількість балів
1	Виконання напам'ять сольної програми з академічного вокалу	1-10
Максимальна кількість балів		100

«Перевірка знань з теорії та історії музики»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються під час другої сесії випробування	Кількість балів
1	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-10
2	Знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першого етапу	1-10
3	Вміння проаналізувати музично-теоретичні (жанрово-стильову специфіку, емоційно-образний зміст, форму) та виконавські особливості виконаних творів	1-10
4	Знання концертного репертуару та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, обробки народних пісень)	1-10
5	Знання імен видатних композиторів, вокалістів, характеристика їх творчої індивідуальності	1-10
6	Знання специфіки концертної діяльності (орієнтація в сольному та ансамблевому репертуарі, знання принципів відбору вокальних творів для формування концертної програми)	1-10
7	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-10
8	Знання музичної літератури, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва	1-10
Максимальна кількість балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Незадовільний 123 балів і менше	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє виконавськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє виконавськими навичками та знаннями з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Володіє виконавськими навичками на низькому рівні. Майже відсутні музичні здібності.
2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень виконання на початковому рівні. Сольна програма, що була виконана, не відповідає вимогам. Абітурієнт продемонстрував дуже слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про обмеженість загальнокультурного рівня.

	<p>Абітурієнт виконав основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень виконання на дуже низькому рівні. Сольна програма, що була виконана, майже відповідає вимогам. Абітурієнт продемонстрував слабкі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень виконання на низькому рівні. Сольна програма, що була виконана, лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт продемонстрував невпевнені знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”, що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.</p>
<p>3. Достатній 150-175 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але сольна програма, що була виконана, не в повній мірі відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт має достатньо розвинутий технічний апарат, але не в повному обсязі демонструє наявність необхідних навичок виконання. Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але сольна програма, що була виконана, не в повній мірі відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт має достатньо розвинутий технічний апарат. Абітурієнт виявляє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
	<p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, сольна програма, що була виконана, відповідає приймальним вимогам. Абітурієнт має достатньо розвинутий технічний апарат, володіє навичками цілісного комплексного аналізу матеріалу, здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки, демонструє добрі знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”.</p>
<p>4. Високий 176 – 200 балів</p>	<p>Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Сольна програма, що була виконана, повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє деякі огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>
	<p>Абітурієнт на високому рівні виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Сольна програма, що була виконана, повністю відповідає вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє дрібні огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На високому рівні продемонстрував знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>
	<p>Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Сольна програма, що була виконана, повністю відповідає вимогам виконання на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат. Продемонстрував всебічні знання з “Основ теорії та історії музичного мистецтва”. Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України та світу.</p>

ОРИЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Арії з опер, кантат, ораторій

1. Аренський О. Арії з опер «Наль і Дамаєнти», «Сон на Волзі», «Рафаель»
2. Акрас М. Арії з опери «Катерина»
3. Бах. І. Арії з ораторій «Пристрасті за Матфеєм», «Різдвяної ораторії», із «Кофейної кантати», «Magnificat»
4. Бізе Ж. Арії з опер «Кармен», «Шукачі перлини»
5. Белліні В. Арії з опер «Беатріче ді Тенда», «Пуритане»
6. Вагнер Р. Арії з опер «Тангейзер», «Перстень Нібелунга»
7. Вебер К. Арії з опер «Оберон»
8. Верді Дж. Арії з опер «Бал-маскарад», «Симон Бокканегра», «Травіата», «Леді Макбет», «Дон Карлос»
9. Вівальді А. Арії з опер «Оттон у Віллі», «Арсіда, цариця Понта», «Джустіно», «Тигран», «Грізельда», «Баязет», «Атенеїда»
10. Гайдн Й. Арії з опер «Орфей і Евридика», з ораторії «Пори року»
11. Гендель Г. Арії з опер «Рінальдо», «Флавій», «Юлій Цезар», «Ксеркс»
12. Глінка М. Арії з опер «Іван Сусанін», «Руслан і Людмила»
13. Глюк К. Арії з опер «Меккські пілігрими», «Орфей», «Іфігенія в Авліді»
14. Гулак-Артемівський С. Арії з опери «Запорожець за Дунаєм»
15. Гуно Ш. Арії з опери «Фауст»
16. Даргомижський О. Арії з опер «Русалка», «Кам'яний гість»,
17. Деліб Л. Арії з опер «Так сказав король», «Лакме»
18. Доницетті Г. Арії з опер «Анна Бoleйн», «Дон Себастьян», «Любовний напій»
19. Лисенко М. Арії з опер «Наталка Полтавка», «Утоплена», «Чорноморці», «Тарас Бульба»
20. Масканьї П. Арії з опери «Сільська честь»
21. Массне Ж. Арії з опери «Вертер»
22. Моцарт В.А. Арії з опер «Весілля Фігаро», «Бастьєн і Бастьєнна», «Викрадення з Сералія», «Милосердя Тіта», «Чарівна флейта», «Дон Жуан»
23. Мусоргський М. Арії з опер «Борис Годунов», «Хованщина».
24. Перголезі Д.-Б. Арії з «Stabat Mater»
25. Пуччіні Дж. Арії з опер «Тоска», «Мадам Батерфляй», «Турандот»,
26. Римський-Корсаков М. Арії з опер «Казка про царя Салтана», «Снігуронька», «Псковитянка», «Ніч перед Різдвом», «Садко», «Казка про царя Салтана», «Царська наречена»
27. Россіні Дж. Арії з опер «Севільський цирульник», «Сорокаворовка», «Попелюшка»
28. Сен-Санс Арії з опери «Самсон та Даліла»
29. Чайковський П.І. Арії з опер «Євгеній Онегін», «Мазепа», «Пікова дама»
30. Чілеа Арії з опери «Адрієна Лекуврер»

Романси:

Бедный певец» М. Глінка, В. Жуковський.

«О чем в тиши ночей» М. Римський-Корсаков, О. Товстий.

«Вечірня пісня», «Плавай, плавай лебедонько» Стеценко К.
 «Ой одна я одна», М. Лисенко, Т. Шевченко
 «Я здесь, Инезилья» М. Глінка, О. С. Пушкін.
 «Как сладко мне с тобой» М. Глінка, П. Риндін.
 «Я помню чудное мгновенье...» М Глінка, О. Пушкін
 «В крови горит огонь желанья» М Глінка, О.Пушкін.
 «Болеро» М.Глінка, М. Кукольник.
 «Сомнение» М.Глінка, М. Кукольник.
 «Память сердца» М.Глінка, Ф. Романи.
 «Бедный певец» М Глінка, В. Жуковський.
 «Лебедь». Гріг В.
 «Серце поета» Гріг Е..
 «Утоптала стежечку» Степовий Я.
 «О не забудь» Нижанківський О.
 «Зустріч у лісі». Шуман Р.
 «Дівчина та смерть». Шуберт Ф.
 «До музики» Шуберт Ф.
 «На заре ты ее не буди» Варламов О.
 «Айстри» Лисенко М.
 «Смутної провесни» Лисенко М., Л. Українка.
 «Пастух». Берг А.
 «Уж гасли в комнатах огни» П. Чайковський
 .«К розе». А. Спендіаров
 «Снегопад». О. Респігі
 Даргомижський О.«Ночной зефир» О. Пушкін.
 «Я вас любил» Кюї Ц, О. Пушкін.
 «Царско-сельская статуя»Ц. Кюї, О. Пушкін.

Українські пісні:

«Ой я знаю, що гріх маю», обр. Д. Задора.
 «Чотири воли пасу я», обр. Війта.
 «На вулиці скрипка грає».
 «Ой не світи, місяченьку», обр. М. Лисенка.
 «Ой підю я до млина», обр. Б. Лятошинського.
 «Чи я в лузі не калина», обр. О. Сандлера.
 «Лугом іду, коня веду», обр. М. Лисенка.
 «Чом, чом не прийшов», обр. О.Чишка.
 «Чи ти милий», обр. М. Лисенка.
 «Співаночки мої», обр. С. Людкевича
 «Така її доля», обр. Н. Ржецької.
 «Ой ти дівчино», обр. А. Каціпинського.
 «Де ти, доню, барилася», обр. М. Лисенка.
 «В кінці греблі шумлять верби», обр. М. Лисенка.
 «Ой у полі садок», обр. О. Нижанківського.
 «Ой під гаєм зелененьким», обр. Д. Січинського.
 «Чи я в лузі», обр. Д. Січинського.
 «Ой ти місяцю-зоре», обр. Д. Січинського.
 «Через сад виноград», обр. М. Скорика.

«Тихо Дунай воду несе», обр. М. Скорика.
 «Якби мені не тиночки».
 «Там, де Ятрань».
 «Чорнії брови, карії очі».
 «Ніч яка місячна».
 «Стоїть гора високая».
 «Гандзя».
 «Взяв би я бандуру»
 «Підкручу я чорнії вуса»
 «Ой поїхав за снопами»

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) / В.Г. Антонюк. – Київ, 2007. – 174 с.
2. Багрунов В. Азбука владения голосом. СПб.: Изд-во «Композитор», 2010. – 220 с.
3. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2017. – 80 с.
4. Берегова О. Музика ХХ – ХХІ століть. Східна Європа та українське зарубіжжя. Частина перша : підручник для вищих мистецьких навч. закладів України III – IV рівнів акредитації. К. : НМАУ імені П.І. Чайковського, 2012. – 294 с.
5. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття : навч. посіб. К. : Освіта, 2008.
6. Вокальне мистецтво: Історія. Сучасність. Перспективи : збірник статей / редактор-упорядник Ганна Карась. – Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. – 208 с.
7. Гладишева А.О. «Сценічна мова». – К. : ТОВ «Червона – Турс» – 2007. – 359 с.
8. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва Підручник, – К.; НМАУ, 1997 – 320 с.
9. Грінченко М.О. Історія української музики : дослідження. К. : 1992. – 278 с.
10. Дубінін І. Гармонія. Ч. 1. К. : Музична Україна, 1981. – 136 с.
11. Зарубіжна музична культура ХУІІ – ХХ ст.: тематичний збірник наукових праць / Гол. редактор М. Черкашина. К.: «Компас», 1991. – 160 с.
12. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл. та етногр. ім. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004.
13. Іваницький А. Українська народна музична творчість : дослідження / А. Іваницький. – К., 1999.
14. Кияновська Л. Українська музична культура. 2-е вид. Тернопіль, 2000. – 316 с.
15. Композитори: Енциклопедичне видання / пер. з нім. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2010. 432 с.
16. Корній Л. Історія української музики : підручник. – Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.
17. Корній Л. Історія української музики : підручник. Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 388 с.
18. Кушка Я. С. Методика навчання співу. Посібник з основ вокальної майстерності – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010 – 288 с.

19. Маркова Е. Вопросы теории исполнительства для магистров и аспирантов. – Одесса: Астропринт, 2002. – 126 с.
20. Маслій К.С. Виховання голосу співака / К.С. Маслій. – Рівне, 1996. – 120 с.
21. Микита М. Практичні основи вокального мистецтва. Київ: Музична Україна, 1985. – 80 с.
22. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва / М. Микиша. – Київ, 2001. – 240 с.

23. Морозов В. П. Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники. ИП РАН, МГК им. П.И. Чайковского, Центр «Искусство и наука». М., 2002. 496 с, илл.
24. Музыкальная педагогика Музыкальная педагогика и исполнительство: афоризмы, цитаты, изречения / сост. Г. Цыпин. – М. : МПГУ : Прометей, 2011. – 403 с.
25. Муравська О. Нариси з історії зарубіжної музичної культури. Одеса: Друкарський дім, 2010. – 214 с.
26. Павлишин С. Музыка двадцатого століття: навч. посіб. Львів : БаК, 2005. 232 с.
27. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. К., 1980. 211 с.
28. Сбітнева Л. Методика музичного виховання. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 171 с.
29. Сіненко О. Історія зарубіжної музики: метод. рек. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 80 с.
30. Смаглій Г., Маювик Л. Основи теорії музики: Підручник для музичних училищ Г. Смаглій, Л. Маювик. – Х., 1998. – 384 с.
31. Современные проблемы музыкального исполнительства / В. Чинаев, Н. Карцева и др. – С. : Изд-во Саратов. ун-та, 1987. – 82 с.
32. Чернова І. Музичне виконавство в ситуації постмодернізму. – Львів : Акад. сухопут. військ, 2011. – 185 с.